

## el davantal de pere calders



**A**ssistim, perplexos, a l'ensorrada d'un món. Algú ho ha qualificat de caiguda de l'imperi comunista, amb una indissimulada satisfacció que, de tota manera, permet d'entreveure preocupacions profundes. Els canvis, quan són tan precipitats, obren interrogants que deixen

l'ànim en suspens i exposen a deduccions apressades.

Es fa evident que no són tan sols els règims comunistes els qui han entrat en crisi. Més aviat es pot afirmar que assistim al fracàs dels sistemes totalitaris de qualsevol signe. La posta de les dictadures americanes, amb el seu resultat de misèria col·lectiva i de ruïna d'uns països dotats per riquesa natural, convida a una reflexió confortant: potser demostra que els pobles estimen més la llibertat que no pas les ideologies que els oprimeixen amb l'excusa de salvar-los.

Això seria del tot positiu, de no ésser que les masses hi fan un paper poc brillant. A Orient i a Occident s'han produït episodis decebedors, de pobles que han aguantat durant anys i anys uns governs oprobiosos i quan aquests cauen, més degut a les pròpies contradiccions que no pas a la pressió popular, aleshores les masses s'exciten i posen en perill el procés d'alliberament. Mikhaïl Gorbaxov en té una amarga experiència.

El mal més gros és el retorn de vells fantasmes. A la Xina,

### *La condició humana*

a Romania i a la Unió Soviètica les forces armades tornen a assumir la pretesa missió salvadora que sol acabar tan malament. I no és pas perquè encara quedi algun país que pugui al·legar ignorància sobre el preu que cal pagar quan les tropes s'encarreguen d'això que se'n diu *restablir l'ordre*.

Hi ha, en tot plegat, una mica de vergonya per a tots i una bona dosi de desconcert. En els primers moments de la distensió insinuada per la *perestroïka*, comentaristes internacionals van parlar d'una certa inquietud al Pentàgon i en les altes instàncies de l'Exèrcit Roig.

La perspectiva de retallades importants en els pressupostos de defensa de les dues grans potències feia témer una pèrdua de protagonisme de la maquinària bèl·lica, un fet que pot provocar reaccions terribles. Per parar el cop, veus autoritzades de cada bàndol es van afanyar a dir que la nova situació no afectaria ni l'OTAN ni el Pacte de Varsòvia, sense explicar ben bé què hi farien aquestes dues forces combatives en un món que semblava optar per la pau.

Curiosament, van tenir lloc uns quants esdeveniments que tendien a modificar els punts de vista inicials. Els gover-

nants de la República Popular de la Xina van esclafar una revolta ciutadana amb unitats blindades. Els Estats Units de Nord-amèrica mobilitzaren tropes selectes per enderrocar un dictador que ja no els servia.

La Unió Soviètica va trametre soldats al Caucas per sufocar una estranya rebel·lió.

Estranya —dic jo— perquè costa d'entendre que els revoltats utilitzessin tancs, helicòpters i coets, i això dins un règim monolític que sotmetia els elements civils a una vigilància fèrria. Què deu haver passat?

Moscú va fer públic de seguida que enviaria més forces a les zones esvalotades, amb la qual cosa s'envigoreix el paper dels exèrcits en missions *estabilitzadores*. Sorprenentment, els EUA van manifestar que veuriem amb bons ulls l'ús de la força per part del Kremlin, una declaració que hauria resultat insòlita, francament inconcebible, tres o quatre anys en-tera.

Ja hi ha qui ha formulat sospites. ¿A qui beneficiaria un fracàs de Gorbaxov, per moltes llàgrimes de cocodril que s'hi vessessin? Provar de donar resposta a aquesta pregunta encara donarà molta feina.

*Pere Calders*